

Roadele ostenelilor păstorului

*E*xistă o rațiune pentru care ne întoarcem încă o dată la o problemă deosebit de acută și chinuitoare în viața fiecărui păstor. La anumiți preoți această se manifestă diferit. Însă la temelie ea este una și aceeași: „Care este rezultatul ostenelilor păstorului?” Iată, păstorul se nevoiește mulți ani. Ce primește el ca rezultat final al acestei trude?

Putem să spunem cu îndrăzneală că toate ostenelile cele bune vor aduce roade bune, iar neghina pe care preotul o seamănă, supunându-se patimilor sale, fără îndoială va aduce roade rele. Și toate aceste urmări se vor întoarce mai apoi împotriva lui. Chiar dacă nu poate să calculeze formal toate acestea, totuși preotul trebuie să ia amîn-

te și să vadă în ce stare se află el și păstoriții săi. În multe rânduri, nevoințele pentru a atinge un anumit scop conduc către un rezultat opus. Această lege, pe care o numim „eterogenia scopului”, trebuie întotdeauna s-o avem în vedere. Se întâmplă în lucrarea preotului să existe câteva greșeli serioase pe care el nu le-a sesizat la timp. Pentru aceasta este nevoie ca neconținut să ia aminte la sine însuși și la roadele muncii sale: a semănat grâu, dar ce-a răsărit? Poate că au răsărit doar mărarci. Merită să te mai ocupi cu o astfel de îndeletnicire?

Privind înapoi la lucrarea sa, preotul zilelor noastre vede, cel mai adesea, un tablou întristător... Există și lucruri bune, ce e drept. Cunoscut mulți preoți râvnitori; iar roadele lor bogate sunt evidente. Ei au reușit să adune mulți oameni, să creeze comunități puternice; iar în aceste comunități au venit ori vin mulți oameni la credință. Copiii cresc în biserică, se zidesc noi biserici, parohii, se deschid școli. Aceste comunități acționează cu siguranță asupra vieții și societății, cât și asupra Bisericii. În afară de rezultatul social, pe care-l vedem acum, care este material și sufletească, există și un rezultat duhovnicesc. Ce se întâmplă însă în Biserică? Vedem că bisericile în cea mai mare parte se umplu neconținut. Se deschid noi biserici, se restaurează cele vechi.

Cine sunt cei care vin la biserică? Credincioșii ortodocși; aceștia se împărtășesc des, caută, de asemenea, să se mărturisească cât mai des...

Însă ce este mult întristător în viața Bisericii noastre este faptul că poți vedea venind la biserică oameni de un anumit nivel, care însă, la un moment dat, se opresc și nu mai pot să meargă mai departe. Iar nivelul la care s-au oprit nu este chiar așa de înalt. De obicei, acesta este nivelul oamenilor care nu săvârșesc păcate de moarte, nu desfrânează, nu beau, nu fură, nu practică magia, nu-și bat părinții, nu înjură, poate chiar nu fumează. Se împărtășesc des, însă dacă iei aminte la ei, nu vei vedea vreun om care să sporească, care să meargă din putere în putere, care să se apropie de Hristos. Au terminat doar începutul lucrării, ceva pregătitor...

Întristător este faptul că adevăratele roade nu se văd. Oare nu toți creștinii, nu toți oamenii sunt chemați către sfințenie? Altfel spus, toți cei care vin la biserică și încep să ducă o viață bisericească trebuie să devină treptat oameni duhovnicești – drepecți, sfinți. Însă nu se întâmplă aproape deloc una ca aceasta. De aici rezultă că viața noastră bisericească și lucrarea păstorului nu pot să treacă peste o ștachetă mai înaltă. Această ștachetă se arată de nedepășit pentru cei mai mulți dintre noi.

Am putea face următoarea comparație: Un grup de turiști se cațără, din ce în ce mai sus, pe un munte. La început sunt po-recile de munte, minunatele trecători, florile... iar mai departe, dacă privești, poieni-le alpine; pădurea dispăre. Încă și mai sus, dacă reușești să urci, dai de locuri răcoroa-se, în care nu mai crește vegetație abundentă, ci doar jnepeni de munte, iarbă; se văd înălțimile înzăpezite ale muntelui acoperit de ghețari. Din acești ghețari curg pârlăia-șe. Ajungi până în locul unde se poate afla – în mod obișnuit – un refugiu, însă din-colo de el vei păși pe zăpadă, va trebui să te cațări pe ghețari. Pentru aceasta îți tre-buie un echipament special: bocanci, târ-năcop, frânghie, iar instructorul se cere să fie un altul, nu un turist, ci un alpinist. De aceea, în fața *Rubiconului*, turiștii se opresc, nu mai continuă drumul. Din acest punct totul devine periculos. Acolo este un alt fel de urcuș. Plimbările turiștilor iau sfârșit, de obicei, la acest nivel. Până la înălțimea de 2500 de metri, să spunem, până la 3000 de metri, turistul poate ajunge. Dar la înălți-mea de 4000 de metri nu te mai poți căță-ra în acest mod dacă nu ești alpinist. Acolo nu îți este permis; iar dacă pornești de unul singur, vei pieri.

Un lucru asemănător vedem și în viața bisericească. Omul ajunge până la o anumi-

tă înălțime. Până acolo, noi aproape că alergăm, ne cățărăm, ne ostenim, facem ceva, zidim. Totul până la hotar. Dar dincolo de aceasta? Noi nu știm cum trebuie să viețuim mai departe. Și se vedește că instructorii ori conducătorii care știu cum trebuie să se viețuiască mai departe au dispărut practic. Și chiar dacă îi aflăm, îi putem număra pe degete; lângă ei nu ai putea să te vatămi. Așa sunt binecuvântații stareți pe care îi mai avem; însă noi nu mai aflăm trei asemenea oameni în întreaga Rusie. Părinții destoinici, duhovnicii, au fost până aici, însă de aici încolo, nu. La rugăciunea inimii aceștia nu pot să te povățuiască, căci nici ei nu se roagă; lucrează ca zidari, învățători și nu știu ce altceva, însă nu se roagă, nu au vreme pentru rugăciune. Nu pot să te povățuiască să-ți birui patimile tale cu adevărat până la capăt; nu pot să te povățuiască să trăiești în prezența lui Dumnezeu, să viețuiești după voia lui Dumnezeu. Nu pot să audă această voie.

Și ne facem atunci părtași la un simțământ întristător și amar, de limitare. Omul care a încercat să ducă o viață duhovnicească cunoaște cu siguranță acest simțământ. Această pregustare a „falimentului”. Rezultă că nimic nu poți, nu știi, te-ai umflat doar în pene, ai dorit... Însă pe de-a-ntregul nu ai reușit nimic.

Există oare vreo ieșire? Putem oare să nădăduim în ceva? Răspunsul trebuie să fie obiectiv și cinstit: nădejdea nu e prea mare. Trebuie să recunoaștem că am ajuns în acea epocă a istoriei Bisericii când multe lucruri au devenit cu neputință, deosebit de grele, multe nevoințe s-au îndepărtat de noi, au devenit de neconceput astăzi. Desigur, vă amintiți ce se spune despre vremurile de pe urmă: într-atât va fi nevoința, încât un om doar să cheme numele Domnului și se va mântui. Nimic altceva nu se cere, doar să chemi în acel înfricoșător ceas numele lui Dumnezeu și te vei mântui, ținând seama de strâmătorările vremurilor.

Fiecare timp și-a avut nivelul lui de nevoie și realizările lui duhovnicești. Domnul poate nu ne va aduce nici o vină că nu am ajuns până la acele înălțimi, până la dreptatea și sfințenia sfinților de odinioară. Însă și de la noi, ca și de la aceștia, se va cere unul și același lucru – nevoința. Desigur, nevoința noastră nu este atât de plină de roade ca a acelora. Când Sfântul Serafim s-a nevoit în pădurile Sarovului, el a ajuns la o mare desăvârșire, la înălțimea sfințeniei. Dar când în aceleași păduri erau închiși în lagăre preoți și episcopi, aceștia nu au mai fost împodobiți cu o astfel de desăvârșire, cu darul vederii înainte, cu minuni, însă ostenele lor nu au fost nicicum mai prejos. Aici este vorba de o altă nevoință, altele

fiind roadele acestei nevoințe. Iar Domnul va schimba nevoința lor în sfințenie.

Cunoașteți că poporul spune: „Tu îți faci munca, iar dacă nu poți ceva, îngerul te va ajuta, dacă, într-adevăr, te silești cu toate puterile tale”. Când omul se nevoiește, trăiește în multe ostenele, atunci constrângerile lui coboară. Se lasă „ștacheta” mai jos. Domnul cu harul Său împlinește, independent de om, tot ceea ce îi este lui de trebuință. Tot ceea ce preotul nu poate să dea va adăuga Dumnezeu, dacă omul se silește cu adevărat, dacă trăiește întru nevoință.

Foarte adesea se întâmplă însă ca fiii duhovnicești să înceapă să fie dezamăgiți; ei nu mai pot și nu mai doresc să viețuiască în nevoință. Nu mai caută viața duhovnicească, ostenele duhovnicești, ci doar confortul, doar osebite relații, pe picior de egalitate. Încetează să mai caute smerenia, ascultarea și încep să ceară de la duhovnicul lor să-i înțeleagă, să le acorde timp, să-i asculte, să vorbească cu ei la nesfârșit, să se raporteze într-un mod particular la ei; încep să se poarte cu necuviință, să li se adreseze cu îndrăzneală duhovnicilor lor. În zilele noastre, aceasta se întâmplă foarte, foarte adesea.

Iată, în acest caz preotul trebuie să anticipeze și să admită cu toată răspunderea că nu a reușit nimic important, că nu a obținut

prin ei nimic și să le spună cu îndrăzneală acestor fii duhovnicești, încredințați lui:

– Nu este cazul să ne înșelăm unii pe alții. Dacă nu dorești una ca aceasta, mergi oriunde altundeva. Asta este situația. De ce să ne jucăm de-a ascultarea, de-a raporturile foarte osebite? Pentru ce una ca aceasta?

Este mult mai bine, mult mai cinstit așa. De obicei, preotul ajunge în cele din urmă aici. El începe să îndepărteze aceste relații neroditoare, care lasă doar amărăciune în suflet. Tocmai de aceea vedem adesea astăzi mulți preoți buni, în vârstă, care aproape că nu mai au fii duhovnicești. Odinioară aveau o întreagă parohie, iar acum, la anii bătrâneții, aproape nu a mai rămas nimic. Poate să aibă doar doi-trei, poate cinci. De ce? Pentru că un astfel de duhovnic nu mai are puteri ca să mărturisească la nesfârșit și să poarte discuții. El nu mai prezintă de mult interes pentru fii lui duhovnicești. Iar oamenii care într-adevăr caută să-l asculte, care-i sunt credincioși, sunt foarte puțini. Poate comunitatea aceasta număra înaintea 500 de oameni, iar acum au rămas doar cinci. Restul s-au răspândit care încotro.

Oamenii care caută într-adevăr nevoița vieții duhovnicești sunt foarte puțini. Mulți caută doar viața sufletească, confortul sufletesc, legăturile sufletești, viața pământească, nu pe cea cerească; nu doresc

să se elibereze de patimi, nu doresc să se lepede de voia lor, nu doresc să jertfească nimic de la ei.

Oamenii care caută să se lepede de voia lor, să devină ascultători, care caută voia lui Dumnezeu sunt foarte puțini. Tocmai de aceea preotul nu trebuie să îngăduie să fie dus în rătăcire. Iată, munca este în toi, totul viază, totul crește, se construiesc biserici, totul parcă înflorește și se leagă; el primește grade bisericești, este înălțat în treaptă. Totul pare minunat, extraordinar. Poate să creadă că totul este, într-adevăr, minunat. Însă orice păstor este dator să ia aminte că minunat este doar atunci când el se apropie de Dumnezeu, și turma lui, de asemenea, merge către Dumnezeu, către viața duhovnicească, către viața harică. Doar atunci este minunat, când din ce în ce mai bine se slujește Sfânta Liturghie, când în conștiință și în suflet strălucește lumina harică, când au tot mai puțină importanță bunurile materiale, asemenea și realizările pământești și decorațiile. Acestea el le socotește ca nimic, dacă se atinge de viața harică, de viețuirea cea după Dumnezeu. Dacă începe să trăiască în acest chip, atunci în jurul lui, treptat, se vor aduna fii duhovnicești cu aceleași convingeri ca ale sale. Dar dacă pe capul lui se adună atâtea griji lumești, atunci și fiii săi vor fi la fel – pământești, nu duhovnicești.

Mai mult decât orice, preotul trebuie să se teamă de substitute. Căci surogatele, înlocuirea celor sfinte, poartă în sine duhul lui antihrist, nu duhul lui Hristos.

El trebuie să ia aminte: se află pe calea cea dreaptă, nu a uitat oare unicul scop al credinței? Merge el oare la Hristos și este gata să jertfească totul ca să rămână cu Hristos? Și trebuie să admită cu îndrăzneală că în foarte mică măsură se întâmplă aceasta, și puțini dintre aceia care îl urmează au reușit; puțini sunt adevărații lui fii duhovnicești. Iar când se ocupă de o activitate atât de complexă – și de binefaceri, și de propovăduire, și de organizare, și de zidire, și, pur și simplu, de o mulțime de alte treburi, și de slujbe – preotul trebuie să ia aminte la *unica trebuință*, cea mai de căpătâi, care nicidecum nu poate să fie jertfită, îngrădită. Aceasta este viața autentică întru Dumnezeu, viața harică. În absența vieții harice, totul rămâne fără nici o valoare, fără nici un sens, obținându-se un rezultat contrar celui așteptat.